БІБЛІОТЕКА
ГР.-КАТ. КАПІТУЛИ
в Перемишлі
Ч.

РІК 1928. Грудень. Ч. XII.

ПЕРЕМИСЬКІ ЕПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

Ч. 352/Орд. — Всечесним Отцям і вірним з нагоди Христового Різдва.

Наближаються свята Христового Різдва, покровителя дієцезії св. Обручника Йосифа й Новий Рік. Як найвисший духовний Провідник дієцезії почуваюся до милого обовязку зложити Вам Дорогі Отці й усім вірним з цеї нагоди мої щирі бажання усіх благ від Всевишнього.

Христове Різдво з традиційним Свят-Вечором це свято християнської сімї. Події з історії Обявлення, обряди й пісні звязані з празником підносять такі чесноти як побожність, послух, трудолюбність, терпеливе переношеннє життєвих турбот з підданємся Божій волі й т. п., які лягли в основу християнської родини. Зразком тут Пресвята Родина: Божественне Диття Ісус, Мати-Марія й св. Йосиф Опікун.

О ці чесноти для наших вірних та о радість їхнього посіву для Вас Дорогі Отці молитиму Дитя Ісуса у світлий Празник Його Різдва.

Святий Йосиф, Опікун Пресвятої Родини веде Її тернистими шляхами з самих початків, здаючись у всьому на Боже Провидіннє, заодно бажаючи найкрасше сповнити Його відвічні пляни. У святій Рідні царить довірє, послух, любов. — Св. Йосиф це Небесний Опікун нашої епархії, його день у році це наш дієцезальний Празник. — З волі

Провидіння ступає наша епархія по тернистому шляху болючих досвідів...

У цей дієцезальний Празник молитиму Нашого Покровителя в небі, щоб випросив для нашої ширшої сімї, епархіяльного духовенства чеснот довіря, послуху й взаїмної любови, щоби тим лекше й менш для нас болючо сповнилися святі наміри Божого Провидіння.

Новий Рік — розрахунок із прибутків і витрат у душпастирській праці цілого року, пляни й начерки на будуче, надії на красші успіхи.

Молю Господа, щоб у цей день поставив перед очі усім нам, Дорогі Отці, якнайвірніший образ цього розрахунку, щоб розбудив в усіх нас спасенні рефлєксії, щоб кріпив сили в праці, подав ласку перемогти усі труднощі злободневної борби, послав радість незвідної надії на найблисшу будучність.

† ЙОСАФАТ Епп.

Жертви на гробницю св. Йосафата у Відні. (Дальше).

Щирець 10·63 зл, Ждиня 5 зл, Брунари 5 зл, Вс. о. Галушка Гнат 5 зл, Ялин 22 зл, Голе равське 11·65 зл. Сілець белький 20 зл, Вербляни 5 зл, Спасів 6 зл, Устрики дол. 10 зл. Хлиплі 2·05, Передільниця 7 зл, Стібно 10 зл, Лобізва 5 зл, Арламівська воля 5 зл, Селиска ad Яксманичі 7 зл, Ваньовичі 10 зл, Бабина 5 зл, Сокаль 25·45 зл, Криниця мед. 8·53 зл, Опака 19 зл, Потелич 50 зл, Болохівці 3·47 зл, Березець 10 зл, Годині 10·10 зл, Радимно 12·75 зл, Заліска воля 5·07 зл, Мервичі 5 зл, Добра 45·60 зл, Вс. о. Прокоп Іван 5 зл, Вс. о. Петрик Володимир 7 зл, Мігова 10 зл, Ольховець 5 зл, Руда монастирська 20 зл, Вс. о. Дзяма Дамян 5 зл, Тарнава добр. 29·40 зл, Тирява сільна 10 зл, Угнів 5 зл, Квасинина 6 зл, Трійця 21 зл, Матієва 21·66 зл, Розджалів 12 зл, Дубляни 6 зл, Старе місто ad Лежайськ 12·50 зл. Горинець 15 зл, Полкині 5·40 зл, Стебник 15 зл, Балигород 10·65 зл, Учично 3 зл, Диків старий 12·34 зл, Жабче мур. 7·02 зл, Добрусин 3·60 зл, Ванькова 15 зл, Турка 17 зл, Угнів 20·50 зл, Порудно 10 зл, Корениця 14 зл, Люблинець 10·07 зл, Полнятичі 14·35 зл, Жовква 58·82 зл, Ісаї 10 зл, Болестра-

шичі 16·30 зл, Яжів старий 12 зл, Ванів 15 зл, Стрільбичі 3 зл, Кобло старе 10 зл, Сторонна 10 зл, Ліски 36 зл, Межибрід 0·76 зл, Войславичі 5 зл, Губичі 5 зл, Биків мед. 46 зл, Гладишів 4 зл, Баличі 14·36, Крукеничі 5 зл, Ляшки завязані 6 зл, Дошно 2·60 зл, Синява 2 зл, Кліцко 20 зл, Милків 10 зл, Реклинець 2·10 зл, Бутини 11·63, Салаші 11·72 зл, Чернева 20 зл, Валява 11·49 зл, Вс. о. Лапічак Віктор 13·51 зл, Ольшани 10·50 зл, Вапівці 5 зл, Яксманичі 6 зл, Заміхів 12 зл, Домашів 6 зл, Фельштин 15 зл, Кропивник стар. 18·41 зл, Тяглів 10·82 зл, Дорожів 30 зл, Дністрик дуб. 2 зл, Хміль 2·10 зл, Бігалі 20·11 зл, Вороблячин 8 зл, Теплиці 17 зл, Вислок гор. 5 зл, Воютичі 5 зл, Залісє 19 зл, Ясель 10·21 зл, Грозьова 6 зл, Тилич 12 зл. (д. б.)

Ч. 6005. — Коляда на „Рідну Школу“.

Головна Управа Українського Педагогічного Товариства у Львові Ринок ч. 10/II віднеслася сюди з проханнєм о поручення збірок „Коляди“ на Рідну Школу в часі празників Різдва Христового, Нового Року й Богоявлення.

Подаючи це до відома Епп. Ординаріят поручає цю благодійну акцію зглядам Всч. Духовенства з огляду на великі потреби „Рідної Школи“, при чім всі тутешні розпорядки в справі збірок остають незмінені.

ХРОНІКА.

Канонічну інституцію одержали:

Ч. 4249. о. Кулинич Василь — Камінка нова.

Завідательства одержали:

Ч. 4226. о. Метелля Стефан — Гирова.

Ч. 4224. о. Ванькович Михайло — Крампна.

Померли:

о. Прухницький Андрій, парох в Ляшках завязаних 4/XII 1928.

Душу єго поручаєся молитвам Всч. Духовенства.

З гр. кат. Еп. Консисторії.

Перемишль, дня 22. грудня 1928.

о. Микола Грицеляк
канцлер.

† ЙОСАФАТ
Епп.

II. ЧАСТЬ.

О конечній потребі продовжування богословського образовання для священика.

(Після Theologisch-Praktische Quartalschrift 1927 II. Heft).*)

„Nulla dies sine linea". Коли для кождого чоловіка важні ці слова, то ще важніщі вони для священика — учителя Божих правд. В цілому свойому життю повинен кождий священник памятати о тім, що так гарно висказав синод в Аквізграні: »Священик повинен ясніти як життям, так наукою, бо як наука без життя робить його зарозумілим, так життя без науки робить його неужиточним«.

Коли як коли, але тепер потребує священик продовжувати своє богословське образування. О цій важній справі буде мова в рефераті.

Однак зараз на початку треба зазначити дещо, щоби не було непорозуміння. Коли говориться о конечности богословського образування для священика, особливо для свящ.-душпастиря, то не треба цего розуміти так, неначеби одиноко від знання належало очікувати святости в свящ. життю.

Борони Боже! Таке понимання треба би назвати виразно забобоном і то погубним забобоном. Жертвою того блуду, будьтоби знання одиноко пособлювало святости і діяльности у священика, хочби се була навіть »св. теольогія«, упало вже богато священиків і то стовпів церкви.

Вони іменно привязували більшу вагу до знання і для науки обмежували чимраз більше духовні вправи так, що для розважання, молитви, часослова, св. Служби Божої, реколекцій немали вже більше часу. А хто вже раз посунеться так далеко — той стоїть над берегом пропасти; найменша нагода вистарчає, щоби навести на себе упадок.

І сумно дивитися на такого священика, що хотів в знанню посісти жерело правдивого життя, а в дійсности завмер в нім живчик надприродного життя; сумно дивитися, бо він думає, що має світло знання, підчас коли в його душі настала ніч, думає, що вступив на недоступну для інших висоту — а в дійсности несвідомо може котиться

*) Реферат о. Йосифа Мариновича на Конференції Членів П. Е. П. дня 15/XI. 1927.

в пропасть. Ні, само знання невистарчає, »знання — сказав колись Пій X — має також діявол«.

Але як з одної сторони невистарчить для священика само знання, так булоби з другої сторони блудом, не звертати зовсім або за мало уваги на знання і обмежитися лиш на самій побожности.

Булаб-то якраз друга, фалшива скрайність. Її скритикував може трохи за остро один проф. моральної так: »Як що до вірного сповнювання тяжких обовязків душпастиря нічого більше не будемо жадати як лиш чесноти і доброї волі, то вистарчить убрати в гарний стрій добродушного і чесного сільського служачого та посадити його за канцелярійний столик, сповідальницю і поставити серед дітий. Але що іншото є бути пастирем овець, а що іншого пастирем душ«. Ні! Як священик без чесноти і побожности є злим священиком, так без богословського образування є він неужиточним. Для успішної праці в церкві не надається в кождому разі ані один, ані другий так, що тяжко є сказати, хто спричинює більше шкоди в Христовім винограді, чи злий, чи неужиточний священик.

Святе знання називає св. Франц Салезій »осьмою тайною«. Тойсам святий не боїться сказати, що більше шкідливе у священика незнаннє як гріх, бо через незнаннє нелиш сам іде в пропасть, але понижує саму гідність священства«. Для того — додає сей великий святий — найбільше лихо для Церкви приходило до тепер тому, бо скинія знання знаходилася в інших руках, а не в руках Левітів. Сама Церква уважає так конечним святе знання для священика, що зовсім не допускає до свячень того, хто його не посідає.

Се знання мусить очевидно будучий священик набути вже в духовнім семинари. Але він неповинен залишити студій також по свяченнях; він неповинен ніколи говорити, що вже досить знає, але образуватися дальше в часі душпастирювання і закінчити наукове й аскетичне образування разом зі своїм життям. І власне о конечности цего дальшого образування буде тепер бесіда.

Першою і безпосередною причиною, длячого ми священики не сміємо позволити, щоби наші богословські книжки припали порохом — є людська забуваємість. Як добра є ся прикмета, коли ходить о смуток і журбу, ненависть

і ворожнечу, так сумні її наслідки, коли вони дотичать знання, особливо обовязкового, фахового знання.

Для молодого священика, який в семинари що тільки скінчив своє образування та вступає в практичне душпастирське життя — є важна засада: »Держи, що маєш, затримай що найменше знання, якого вимагає тьій стан, а яке ти собі в семинари присвоїв.« Але як раз найбільшим ворогом сего »держи« є загальна людська забуваємість. Хто кілька літ по скінченню семинаря приготовлюється до конкурсового іспиту, той зі страхом бачить, як много в коротьім часі забув. Хто отже по скінченню богословських наук цілковито занедбує богословські студії, колись набутого знання не відсвіжує, та нічого нового більше не навчиться, той не може дивуватися, коли з давнійшого богословського знання лишаються лиш руїни, які остаточно також цілком упадають. Тому не можна відмовити слушности кардиналови Gibbons, коли він о священ. як учителю сказав: »Учитель, котрий свої студії зовсім занедбав, є на найпростійшій дорозі до духовного банкроцтва.«

Але скаже хтось: прецінь звичайний душпастир не потребує бути ученим, професором богословія, хоч щось трохи забуде — остане прецінь богато, щоби міг виконати без закиду свій уряд. Але власне якраз питання, чи йому що останеться, коли не буде дальше нічого учитися. Досвід говорить щось противного і потверджує вище наведені слова кард. Gibbons'a.

Сей приспішений заник богословського знання приводить для самого священника найгірші наслідки. Поволи повстає в серці такого священика якась порожнеча. Такий священик є як та криниця, в якій забракне води, як світло, що при зменшенім запальнім матеріялі ледви блимає, як сіль яка звітріла. Як беззмістові стаються проповіди залежні від друкованих підручників, як сухі і слабі науки при сповіди. Не дивно, що священичі функції відчуваються тоді як тягар. Такий священик сходить до ролі звичайного »строїтеля«. Суперечність між тим чим він є, а тим чим повинен бути, витворює пригноблююче чувство, від котрого священик не скорше стане свобідним, аж усуне духову порожнечу через дальше образованнє у святім знанню.

А в тій духовій порожнечі лежить для священика велика небезпека. Добре для нього коли сю порожнечу ста-

рається усунути через фахове образування. Але горе йому, коли сю внутрішну порожнечу стараються заповнити через науку всього іншого, а не богословія, черев розривки, гри і забави; звідси вже легко можна зайти над беріг пропасти. В кождому разі священик, що віддається науці, захоронює себе перед довгими годинами прикрого душевного розстрою, перед покусами, многими похибками і не одним блудом.

Однак не лиш для того, щоби заховати фахове богословське знання, та щоби не зблудити, мусить священик продовжати своє образування, але також головно з огляду на своє покликання і уряд, який має виконати і з огляду на вірних, яких має провадити.

І в дійсности, покликаннє священика-душпастиря є найвище, найдостойнійше. »Зпоміж Божих річей найбільше Божим є співпрацювати над спасенням душ.« Коли проте адвокат, судія, лікар, учитель і кождий інший у своїм світськім покликанню уважає собі за честь і гордість бути як найбільше фаховим у своїм званню — то чиж не булоби сумним, колиб священик, заступник найсовершенійшого покликання — не стремів рівнож до сего, щоби стояти на висоті свойого покликання? А щоби устоятися на висоті, до цего необходимою конечністю є продовжування богословського знання.

Найсильнійші однак мотиви для продовжування богословського образовання випливають з ріжних обовязків, які має виконувати священик.

Возьмім наперед під увагу його обовязок духовного учителя.

Відповідно до приказу навчання, який дав Христос Апостолам і їх наслідникам, а який має виконувати також священик, як відпоручений Епископом учитель — має священик обовязок учити нарід, голосити обявлені правди. А особливо в нинішних часах голод до релігійного просвічення є великий і то дуже великий. А при тім ствердити треба, що незнання в релігійних справах є нині в найширших кругах застрашаюче. Богато, дуже богато людий не знає, або знає дуже мало зі змісту католицької віри, не знає навіть, чим католицька віра є, а чим вона не є. Весь засіб їх релігійного знання — се недокінчені останки науки релігії зі школи; але тоді неодно було для них не-

зрозуміле, дечого не навчилися, а вже найбільше забули. Це релігійне незнання криє в собі велику небезпеку як для їх віри, так для самої св. Церкви. Їх незнання використовують вороги Церкви. Бо є се вже здавен давна ствердженим фактом, що вороги Церкви фальшують її науку, перекручують її змисл, щоби тимлегче представити їх як щось нерозумне. Тому то дійсно немає ніхто більшої причини боятися релігійного незнання як Церква, бо »половина знання веде до діявола, повне знання веде до Бога«. Ще гірше як недостаток знання ділає заник зрозуміння основних мотивів віри (motiva credibilitatis). Не знаєся вже, чому є розумною і конечною річею вірити, а нерозумним — невірити. Противно! В широких кругах думають, що є якраз річею здорового розуму — не мати ніякої віри. Ті страхіття, які люде пережили у війні, та страшна нужда, яку мусіли перенести — це все так ними потрясло, що вони взяли розбрат з Богом, зі світом і самими собою. Сей душевний їх стан став якраз податним ґрунтом для безбожної агітації. Вороги релігії використали по мистецьки ситуацію, щоби в мутній воді ловити рибу. Зручно перемінили стан досвіду, який на сій землі переживаємо (status viae) на стан довершений (status termini), а Бога знижили до услужного духа для Пана-Чоловіка. Вони кинули масам питання: „Де є ваш Бог? Як довго ще будете вірити в Бога? Чи поміг Він вам в страшній війні? Чи післав вам на ваші молитви яку поміч, або чи уділяє вам помочи, коли нужда вас тисне, брак помешкання, роботи, поживи, брак гроша? Деж Божа справедливість? Ріжним спекулянтам і лихварям поводиться добре, а вам нужденній масі зле! Чи ви що зазнали з його помочі і милосердія? На щож треба вам Бога, котрий нічого не помагає, до чогож скажіть ви каліки, сироти і вдови, ви бездомні і жебраки? На дармо чекаєте на поміч свише; там в горі нема нікого, хтоб вам поміг; мусите самі собі помогти! урядіть собі ту на землі добре життя, бо нема поза гробом нічого, нема ніякого життя!« Прибиті горем, та доведені до розпуки — розагітовані до того — повірили многі в ті брехні, які стали для них їх евангеліям. Ясне проте, що на такім ґрунті віра не може рости, а задержані ще решти віри мусять бути видерті, бо хто не вірить цілком в Бога, той тимсамим не може також вірити в ніякого Божого післанця,

обявлення, чудо, для такого чоловіка упадають всі мотиви віри.

Є це дві головні причини релігійної нужди теперішних часів. А хтож тепер має обовязок помочи, хто покликаний в першій мірі запобічи тій душевній нужді? Ніхто інший тільки священик-душпастир! Він тимбільше повинен нині стати »світлом світла, сповнити приказ: »научите вся язики, проповідуйте евангеліє всей твари«. А не буде міг священник виконати цеї задачі, коли не буде поширювати свойого богословського знання. Бо коли нарід має з його уст черпати знання закону, то є його конечним обовязком самому в першій мірі знати науку віри і Божого закона. Цего однак знання не буде міг ніколи собі присвоїти, ані задержати, коли в порядку дня, в пляні своєї праці не призначить якогось часу для богословських студій.

А в який спосіб і чим має священик зарадити релігійній нужді?

Вище чули ми, що є дві головні причини лиха: незнаннє правд віри і заник розуміння мотивів віри. Проте також лічення нужди мусить іти в тім напрямі, щоби від нинішнього дня познакомлювати нарід з наукою Церкви і через це створити підклад для віри. Коротко: уздоровлення можна перевести лиш через релігійне освідомлювання. А такого плянового освідомлювання часто нині нема. А воно мусить прийти — є се конечна потреба нашого часу. Бо релігійні питання дуже інтересують теперішнього чоловіка. Колиж він нині про ділянки політичного, економічного, соціяльного життя є часто поучений через визначних учених, то має він також право ожидати, щоби в подібний спосіб поучено його і в релігійних справах. А хтож має дати йому цю науку? Очевідно ті, які є проповідниками, учителями, оборонцями релігії то є священники. Є проте їх обовязком вправлятися в проповіди і викладах релігійних, а це не можливе без науки, без поважного продовжування студій. Якщо проповідь має бути актуальною, мусить проповідник знати, які правди віри і в який спосіб поборюють противники. Коли проповідь має переконати слухачів, мусить проповідник опанувати цілком догичні правди і закиди противників збити основно. А це знова не можливе без попередних вичерпуючих студій. Також треба, щоби проповідь, особливо апольогетична і дог-

матична була зрозуміла для слухачів відповідно до їх понятливости. А це також не така легка річ і вимагає часто довгої і поважної застанови. Нема отже сумніву, що виконування душпастирського уряду в теперішних часах вимагає від священика богато науки. Але варто вчитися, варто понести для того жертву. Заплатою за це буде сердечна вдячність слухачів, яким ми через наші слова здіймемо часто великий тягар з душі! Бо не забуваймо ніколи о тім, що тепер всі християни чують ріжні закиди проти віри. А ті закиди викликують неспокій в душах навіть найліпших вірних. Яке проте діло любови і милосердія можемо виконати, коли через серіозні догматичні і апольогетичні проповіди усуваємо цей неспокій з душ вірних. Але ще раз треба зазначити, що таку благородну працю можемо виконати лише за ціну витревалого і поважного продовжування богословських наук.

Проти сказаного може хтось закинути, що віра є ласкою і її не можна доказати. Певно, надприродна віра є ласкою, але о тім знали також Апостоли, а мимо того уважали проповідь Євангелія своїм святим обовязком, від якого нічим не дали себе здержати — ні муками, ні смертію. О тім знали давні апольогети і великі Отці Церкви, які в борбі проти поган, єретиків не вдоволялися самою молитвою, але з жаром Апостолів боронили католицьку правду словом і письмом. Певно — віра є ласкою, але для тої ласки треба приготовити дорогу в серцях вірних, а це є наша задача, наш обовязок. Нашим обовязком є викладати обявленнє, доказати його віродостойність, нашим ділом є засаджувати і підливати і від цеї роботи не може нас звільнити ніхто. Зріст і розцвіт того, що ми засадимо — залежить очевидно цілком від ласки Божої. Але ми не сповнили свого обовязку, доки не засадили і не підляли то є доки не проголосимо обявлено науки і не докажемо єї віродостойности. Маємо проте голосити не лише гомілії, науки після недільних Євангелій, але також догматичні і апольогетичні проповіди.

II.

Обовязок продовжувати священиче образування випливає вкінци з очевидною конечністю з того пастирського уряду, який має виконати священик. А саме є він обовязаний провадити вірних, хоронити їх перед гріхом, про-

вадити до чесноти, поправляти похибки, будити їх приспану совість, Мусить проте священик знати, що є гріхом, що дозволене, а що заказане; він, як лікар, має лічити рани душі, мусить бути зручним провідником. Те все обіймає також численні царини знання, що лиш при систематичних студіях можна опанувати. Самим лиш здоровим розумом, самою тільки практикою і пастирським благоразумієм не можна того зділати. Теорія і практика мусять іти разом, щоби не попадати з одного блуду в другий. Це впрочім ясне кождому. Але на що інше в теперішних часах треба ще звернути увагу.

Наука, яку голосить Церква, Безкровна Жертва, святі Тайни і прочі середники ласки остають в своїй сути одні і ті самі. А те ведення душ неможе іти завсігди по тих самих утертих шляхах, але мусить часто вибирати й інші дороги, коли цего вимагають особливші обставини і потреба душ. Хто лиш сміло гляне кругом себе — признати мусить, що ми увійшли в такі часи, в яких душпастирство треба спрямувати на нові дороги, щоби відповіло тяжким задачам теперішних часів. Війна зробила своє — упадок віри замітний в ширших масах народа. Інтелігенція переважно невіруюча. Істнування царства сатани-комуністів, з яким злучена велика часть нашого народа — не остає без наслідків. Богато гроша витрачується на се, щоби затроїти душу народа безвірством. Що нам священикам робити? Чи глядіти зрезигновано на все? Ні! Апостольський дух говорить »Любы Христови обдержитъ ны«. Так! Любов уміє знайти спосіб на все, вона вкаже нам нові дороги, щоби параліжувати небезпеку для віри і Церкви. Однак неможливо перевести ніякої праці в тім напрямі без студій над способами теперішнього душпастирювання.

Ми бачимо, що питання політичного, суспільного і економічного життя, про котрі перед тим знали ми лиш трохи теоретично з книжок, нагло протягом одної ночі стали актуальними і чекають на свою скору розвязку. Правда — є річею слушною і правдивою, що квестії чисто політичні, чисто економічні, чисто світські, не обходять священика як священика, Однак ті політичні, економічні і суспільні питання мають часто також моральну і правну сторону, та входять в якусь стичність з християнською наукою віри і обичаїв, та самими природними та Божими

законами, Коли отже заходить така стичність, обовязаний священик старатися, щоби ті питання знайшли християнську розвязку; є проте обовязком священика перестудіювати ті питання, щоби відтак віддати »Богу що Боже, а цісареві що цісарське«. Отже знов той сам постулят; без образовання те все не піде.

Не раз голошено погляд, що священик повинен усунутися зовсім від політичного, суспільного і економічного життя, а обмежтися на самім душпастирюванню полишаючи все проче світським. Так, булоби се ідеально і вигідно — але виконання сего булоби погубним. А хто тоді буде боронити Церкви, її прав і свобід, хто стане в обороні християнської обичайности і Божих правд в прилюднім життю? Чи може мають зробити те вороги Церкви, або самі світські католики? Чи схотять вони се зробити, коли покликані ex offo до сего оборонці — священики замкнуться спокійно в захристії, або сховаються в теплій хаті.

Дехто говорить: назад від публичного життя! А чиж публичне життя не мусить також руководитись відвічними моральними законами? І чи може священик стояти осторонь там, де ходить о оборону Божого права і Божого закону? Чиж священик не буде »німим сотворіннєм«, коли він не говорить, не виступає там, де загрожена віра і добрі обичаї? А чи така небезпека не заходить якраз на полі політичоого життя? Чиж не буде він тоді звичайним лише наємником повіреної йому вівчарні, коли він опускає єї саму в політичному життю, та полишить явним і скритим ворогам Церкви? Зовсім інший клич проголосив молодим богословам великий святий Епископ Ruediger: »Противники Церкви голосять, що духовні не повинні політикувати«. Так — се булоби вправді приємною річею, однак ми є приневолені входити на поле політики. Наміром Божественного Основателя Церкви не було обмежити виконування релігії до церковних стін. Христос розширив дальше свої заповіди — також на життя поза церквою. Горе священикови, котрий не старається, — Слова Божого перевести в життя! Колиж не покликані люде, яким Христос не дав і не повірив ніякої власти, говорять і ділають проти Божої науки, доли через політику стараються вирвати людям релігію, добрі обичаї — то чи має тоді мовчити сторож добрих обичаїв, учитель правди, священик«. Ось слова

великого Епископа. Які погубні наслідки стягає на себе клир, коли не журиться публичним життям — о тім з потрясаючою отвертістю висказався мексиканський Епископ von Huetla в пастирськім листі: коли ми, клир Мексику, стягнули на себе вину, то якраз ту, що ми не брали ніякої участи в основній політиці краю. Не в брудній партийній політиці, але в політиці засад, в тій політиці, яка занимається великими правдами суспільного ладу, на якій спочиває мир, щастя і добробут народів. Наша вина, що ми від тих справ держалися з далека, не мішалися до них, длятого спала на нас тяжка кара Божого Провиціня, в котрого руках мексиканські якобіни є лиш звичайним знарядом....« — Кілько в тих словах гіркого докору. А кілько рефлексій для українського католицького духовенства! А в кінці чиж клич »Геть від публичного-політичного життя« не голосить того самого, чого від нас стало жадають і домагаються наші вороги? Чиж можемо бути так наївні і вірити, що вороги Церкви і духовенства дораджують нам щось на нашу користь? Горе нам, коли їм повіримо, та обмежимося на саму Церков, захристію, та парохіяльну канцелярію! Незадовго можуть нас і звідтам вигнати, як показав досвід деінде. Знають добре наші противники до чого зміряють. Вони хотять нас усунути від всіх питань публичного життя, щоби тим способом опанувати прилюдну опінію, щоби вести політику і господарку без Бога. Не дурім себе! Коли ми покинемо позицію провідників — займуть її вони. А побіч програми політичної, господарської, суспільної мають вони ще культурну програму. Тоді усунуть Церков і її заступників нелиш з політичного, господарського і суспільного життя але вдарять на саму релігію і мораль (школу). Вказує на це завід всюди там, де ворожі до релігії партії розвивали свою діяльність без перепони зі сторони духовенства. Тому святим обовязком душпастиря — бути провідником свого стада в публичнім життю. Але все то вкладає знова на священика обовязок студій тих всіх питань природного життя, котрі мають лучність з наукою віри і обичаїв.

Посвятім проте кожду вільну хвилю на науку всего того, чого треба нам в теперішних часах до належного сповнювання святого душпастирського обовязку. Особливо використаймо на сю ціль довгі зимові вечері.

Перегляньмо свою бібліотеку, обміняймося книжками з нашими сусідами, а — єсли лиш можемо — не жалуймо гроша на закупно книжок, брошур, писем в актуальних справах. Кілько є тепер цікавих річей пр. про суть большевизму. Як потрібно пізнати все, щоби зрозуміти всю небезпеку і запалити серце до протиділання всіми способами страшній отруї. (Луначарський комісар »освіти« пропонував отсю засаду большевицького виховання: »Ненавидимо християньство і християн. Навіт найліпших з них мусимо трактувати як найбільших ворогів. Бо християни голосять любов ближного і милосердя. А се є противне нашим засадам«.)

Страшні слова. Що у нас злочин — там чеснота! Що у нас безправство — там право! Що у нас віра і любов — там ненависть! Чиж обоятне може бути нам все те?

Не жалуймо гроша на закупно книжок про суспільні питання, на передплату християнських часописей, в яких знайдемо богато цінного, а так дуже потрібного до знання нам душпастирем. (Основа соціольогії Дра Ушенічніка — видання „Нової Зорі“ — припадає парохам, хоч се незвичайно цінна і потрібна книжка для кождого священика).

Як чудною є книжочка. »У стіп Учителя«, як потрібний для проповідей: »Катехізм Смірага«. Чи є бодай ті книжки у кождого священика? А чи всюда бодай по деканальних бібліотечках є цінний підручник: „Homiletisches Handbuch von Kassiepe“. Не жалуймо гроша на закупно книжок!

Не усуваймося від провову в життю публичнім, в читальні, кооперативі, інтересуймося живо життям просвітним, економічним і політичним в повіті, виступаймо всюди солідарно як карні слуги Церкви. Бо часи грізні — a vigilantibus iura!

ПРАКТИЧНА ЧАСТЬ.

I. Сумаричний подружий процес.

Якщо ходить о проголошення неважности подружа домагаєся церковне право від судії строго докладного судового поступовання по всім правним приписам. В певних однак випадках допускає право скорочене поступовання або так званий сумаричний процес. Такий сумаричний процес має місце тоді саме, як що ходить о неважність подружа ізза розриваючої перепони, що із своєї природи є прилюдною і дасться доказати правосильним документом (пр. метрикальним свідоцтвом). До таких перепон належать: релігійна ріжниця (disparitas cultus) св. чин, торжественні обіти, подружа звязь, споріднення, посвоячення і духовне споріднення. Як що документ доказуючий заходячу перепону є автентичний так, що виключає всякий сумнів та закид, та якщо певно стверджено, що диспензи від дотичної перепони не уділено, то судове поступованнє є таке ясне і певне, що не заходить потреба формального судового процесу. В такім випадку може Ординарій в короткій дорозі по переслуханню сторін при співучасти оборонця подружої звязи проголосити неважність подружа.

По такім сумаричнім ореченню оборонець звязи подружої має обовязок внести апеляцію до другої інстанції тільки тоді, як що має поважні сумніви що до істнування перепони, або що до неуділення диспензи.

Судія другої інстанції поступає рівнож сумарично в короткій дорозі при співучасти оборонця подружої звязи, він або затвердить вирок першої інстанції або вирішить потребу переведення звичайного процесу, в котрім то випадку справу передасть судії першої інстанції. —

II. Чи для одержання повного відпусту сповідь є вимагана, чи вистарчає стан освядчуючої ласки?

Добрі діла, що їх звичайно Церков приписує в цілі позискання повного відпусту є слідуючі: а) Сповідь, б) св. Причастє, в) молитви на інтенцію св. Отця, г) деколи відвіданнє церкви.

Ad a) О скільки декрет не вимагає виразно сповіди для одержання відпусту, як прим. для одержання відпустів

»Хрестної Дороги«, тоді сповідь не є конечна; однак коли декрет при надаванню відпусту виразно вичислює сповідь як вимагане услівє, тоді сповідь є потрібна навіть для тих, що не почуваються до ніякого тяжкого гріха. Вимагану для позискання відпусту сповідь можна відправити на протязі 8 днів перед днем, до якого привязаний відпуст і стількиж днів послідуючих згаданий день.

В цілі зискання відпусту привязаного до місій і реколекцій можна відправити сповідь і приняти св. Причастє протягом вісьмох днів, які слідують безпосередно по закінченню духовних вправ.

Вірні, що приступають найменше два рази в місяць до св. сповіди або що дня до св. Причастя, хочби раз і другий в тижні здержалися від св. Причастя, можуть навіть без окремої сповіди доступати всіх відпустів за виїмкою хиба відпустів ювилейних. До їх осягнення мають одбути окрему сповідь.

Ad б) Св. Причастє, за виїмком ювилейного відпусту, можна приняти в навечеріє того дня, що в ньому доступаємо відпусту або серед девятниці. Інші добрі діла належить сповнити у визначенім реченці. О скільки є приписане відвіданнє церкви то через те не вимагаєсь принимання св. Причастя в тій церкві; о скільки принимається св. Причастє в даній церкві, нема тоді потреби відвідувати иншу церкву лиш додержати приписаного часу та відмовити приписані молитви.

До одержання відпусту, який вимагає св. Причастя, вистарчає великодне св. Причастє, вийнявши случай відпусту ювилейного. Одно й те саме св. Причастє так само як і сповідь вистарчають до одержання кількох відпустів, хочби кождий з них окремо вимагав тих передумов; за те инші добрі діла належить виповнити тільки разів, кілько відпустів бажаємо доступити.

Ad в) Якщо для одержання відпусту приписані є молитви, тоді не вистарчає сама лиш внутрішна молитва але вимагана є молитва устна. Молитву належить відмовити на інтенцію св. Отця. Ці інтенції бувають звичайно: вивисшеннє матери Церкви, винищеннє єресий, поширення віри, наверненнє грішників, мир серед християнських володарів. Не жадається від нікого, щоби виразно думав про ці інтенції, вистане як хочемо помолитися в цілі позискання відпусту.

Ad г). О скільки відвіданнє церкни є подане в декреті лише загально, тоді вистане відвідати яку-не-будь церкву або публичну каплицю. Відвідувати можна церкву зглядно каплицю від полудня попередного дня до півночі дня призначеного. Відвідати церкву значить увійти до неї в намірі богопочитання; коли хто з причини натовпу або зачинених дверей не може увійти до середини, вистане коли відмовить молитви перед дверми.

Хто бажеє доступити кількох відпустів звязаних з відвіданням церкви, не вистане йому відмовити стількиж молитов у церкві але треба йому стільки разів вийти з неї й увійти назад, кілько відпустів бажає доступити.

Глухонімі й німі винні прилучитися до народу й молитися в серці, якщо є приписані прилюдні молитви. О скільки молитви можна відмовити приватно — можуть вони молитись в душі або відчитати їх з книжки. Однак відвіданнє церкви, о скільки заходить така вимога, їх також обовязує.

З католицького світа.

Католицька акція і політика. Фашистівські адміністраційні чинники звернулися в останніх днях до управи Католицької Акції в Римі з катеґоричним домаганнєм доставити державним властям подрібні інформації в справі діяльности поодиноких кружків Католицької Акції в Італії зі заподанням провідників і числа членів тих орґанізацій. Звідомлення ці є необхідні для Міністерства внутрішних справ, бо діяльність повисших орґанізацій (Католицьких Ліґ) в розумінню державних чинників Фашистівських має характер політичної акції й тому на рівні з иншими політичними й фаховими орґанізаціями підлягає надзорови влади публичної безпеки згідно з приписами нового, виборчого закона. — Центральна управа Католицької Акції в Римі відмовила рішучо жаданих інформацій та вистосувала до міністерства внутрішних справ письмо, в котрому широко й вичерпуючого доказує, що Католицька Акція й єї орґанізації так з політикою як і з виборчою пропаґандою до законодатних установ не мають нічо спільного.

Діяльність Католицьких Ліг по вказівкам Апостольської Столиці прямує виключно до оборони прав Церкви й поглиблення релігійної свідомости та морального вироблення широких, католицьких мас.

Св. Отець Пій XI. стверджує, що католицька Акція це праця наскрізь релігійна, входить в обсяг душпастирської діяльности духовенства й полягає на участи світських осіб у властивій місії Церкви — освячування та ведення душ до спасення. Така акція як апостолят світських людей істнує в Церкві від перших початків християнства. Вже в апостольських часах співпрацювали світські особи з духовенством в ділі ширення Христової Науки й оборони прав Церкви. Нині заходиться Католицька Акція біля „допровадження душ до Божественного Серця й віддання цему Серцю престола й жезла в родині й суспільности", це засіб Провидіння на те, щоби народи напів поганські стали на ново християнськими, так як місії зміняють поганські краї на християнські.

Яке відношеннє Католицької Акції до політики й політичної діяльности католиків?

Пій XI. в Енцикліці »Ubi arcano Dei« відповідає: »Католицька Акція має на цілі підготовити чим раз більш звершених християн й образувати так високо християнську совість, щоби вони зуміли кождої хвилини, в кождій публичній чи приватній життєвій ситуації, знайти — або бодай добре зрозуміти й примінити — християнську розвязку численних проблємів, які появляються в ріжних умовинах життя«. Зазначує при тому Пій XI, що »коли політика підходить до олтаря, тоді релігія, Церков, Папа мають не тільки право але обовязок давати вказівки й поручення а католицькі душі мають право за них вспоминатися й обовязок до них примінитися«.

Католицька Акція підготовляє тимсамим розвязку таких політичних питань, в котрих державні закони хочби тільки посередно доторкають прав релігії й совісти як: оборона прав Церкви, справа публичного виховання молоді, опіка над родиною й Тайною Подружжа, оборона прилюдної моралі. Вона впливає на життє народу через безнастанну й обильну сійбу понять християнської етики, при чому здійсненнє католицьких постулятів полишає натхненим католицькою ідеєю діячам. Католицька Акція

має право навіть безпосередно підійти до відповідальних, державних чинників, щоби їм ясно представити своє значіннє.

Діяльвість католицьких організацій (Католицьких Ліг), які остають під опікою Церковної Влади таксамо як уся апостольська й учительська праця Церкви не виступає на політичний терен а придержується виключно границь акції релігійно-моральної та виховної. „Osservatore Romano" з дня 17. листопада б. р. обговорюючи широко меморіял, що його предложила центральна управа Католицької Акції фашистівським, адміністраційним чинникам висказує надію, що влада не буде безпокоїти Католицькі Ліги й дозволить їм надалі розвивати їхню вельми хосенну так для Церкви як також і для держави діяльність.

Овочі католицького милосердя. — Під оглядом харитативної діяльности Церква католицька занимає серед инших віросповідань перше місце. Вона сягає у найдальші закутки землі. По приблизним, статистичним обчисленням Церква удержує 15.700 лічничих заведень на 752.000 ліжок; 13.400 виховних закладів на 668.600 осіб; 96.300 жолобків; 140.000 порадень і т. п. інституцій. Разом число будинків виносить 265.400 на 1.420.000 ліжок.

Релігійна ситуація в Росії. — В останніх часах чується чимраз більше про релігійний рух у Совітах. По донесенням часописів 90% фабричних робітників в Ленінграді й Москві здержалося в навечеріє Різдва Христового минулого року від праці. Те саме повторилося на Великдень. Робітники деяких заводів дали навіть самі почин до релігійних відправ.

»Союз безбожників« числить в Росії 193.000 членів з того в Москві на 2,025.000 населення 7.600 членів, підчас коли минулого року було їх там ще 29.000. Релігійна пропаганда не тільки що не устає але ще змагаєсь. У 1926 р. було на Україні тільки 6. релігійних часописів в біжучім році є їх 11. В 1927 р. випустили українські релігійні громади 77 книжок і брошур релігійного змісту в накладі 3,800.000 екземплярів. В деяких округах повстали стоваришення »Христомол« проти комуністичних союзів молоді »Комсомол«. В січні 1927 віддано митрополитови й духовенству для нарад салю державної консерваторії в Мс-

скві. В окрузі Новогард вибудовано 6 церков а інші відрестауровано з допомогою самих робітників їхніми, власними фондами. Совіти слідять усі ці прояви з великим занепокоєнням.

В останніх часах заслала влада 70 католицьких священиків під закидом зради на далекі острови Білого Моря. Заборонено рівнож творити релігійні стоваришення головно між жінками й молоддю, закрито парохіяльні бібліотеки й читальні а декуди заборонено навіть правити прилюдні богослуження.

З Мексику. Мученича смерть священиків за віру. — Сотрудник з Акамбаро о. Йосиф Перез, Францішканин не зважаючи на заборону з боку уряду душпастирював потайки між бідними на селі. Дня 31. мая б. р. коли спішив з Найсв. Тайнами на віддалене село до недужого, попав в руки військового відділу, який його придержав і відставив до міста Таріморо. Місцеве населеннє знало о. Переза з його душпастирської ревности й не таїло привязання і зичливости до особи загально любленого священика. Це однак так розлютило оправців, що почали знущатись над увязненим і звязавши руки взад пігнали пішки й босо до 20 км. віддаленого міста Salvatierra. Тут сіли в поїзд і заїхали до Panalos, де мала місце мученича смерть. Поставили шубеницю а на ній серед кпин повісили жертву пробивши їй передтим ножем горло. Коли відійшли оправці, зійшлося богато народу з околиці омочуючи полотно в крови мученика. В часі похоронів сталаля дивна річ — мученик підніс руки в гору так як це чинив при справованню Найсв. Жертви Літургії. Діялося це в чотири дні після смерти!

Католицька преса оповідає про ще одно мучеництво, якого жертвою впав священик Ілія Nieves, августіянин, який мимо заборони повнив потайки душпастирські обовязки в Casocac. Дня 8. марта 1928 зроблено в селі ревізію, в часі котрої зловлено о. Нівеса. З окликами дикого вдоволення відпровадили оправці ревного священима без ніякого суду відразу на місце страчення. Розстріл мав відбутися аж на слідуючий день. Відділ війська з крісами стояв у поготовлі. На проханнє о. Нівеса зізволив йому капітан перед смертю клякнути й помолитися. Опісля

о. Нівес встав і сказав: »Я готов«! а до жовнірів відозвався: »Клякніть, щоб я міг вас поблагословити й простити вам«. Жовніри впали на коліна й хрестились в часі благословеньства. Тільки капітан один стояв блідий з іронічною усмішкою. „І тобі уділяю благословення і прощення“ — відозвався до него священик. На це капітан стрілив до невинного два рази з револьвера а мученик залитий кровю упав на землю. Відтак капітан підійшов близше й стрілив ще кілька разів. Тлінним останкам мученика справили вірні торжественний похорон.

Москва новим Єрусалимом неґрів. У 1927. р. признано Південну Африку домінією Британської держави. Від тоді має вона ті самі права що Австралія та Ірляндія. Молодий південно-африканський уряд станув в обличчу гострої проблєри рас. Неґри не хотять ніяк погодитися з тим, що білі взяли в свої руки владу над краєм. Автохтонні орґанізації якнайостріше поборюють державні проєкти в цій справі. На Великдень біжучого року радив у Bloem fontain африканський, національний конґрес. Провідник тубольців Gumede, який саме тоді вернув з Москви, виголосив ентузіястичну бесіду про більшовизм, називаючи його одиноким ратунком чорної раси. Більшовицький уряд запросив його до Москви й покрив усі кошти дороги. На прикінці своєї бесіди Gumede мав сказати: „В Москві бачив я новий Єрусалим“. В тім самім часі радив конґрес союзів промислових і торгових робітників, який висунув такий клич: »Африка для неґрів! В нашім краю білі не мають нічо до говорення“. На конґресі оказувано також негодовання до білих місіонарів.

З огляду на заостреннє расової проблєми католицькі місії мають нині перед собою дуже тяжке завданнє. По цій причині зібрались в Kimberley уже в липні 1924. перший раз провідники місийних станиць під проводом Апостольського Делєґата, архиепископа Gijlswijk, щоби опрацювати нові напрямні для душпастирської праці серед місцевого населення. Спільний пастирський лист усіх вікаріїв і префектів вчив білих про їхні обовязки у відношенні до неґрів та заохотив місіонарів до напруженої виховної праці над місцевою людністю. Основано католицькі денники й приступлено до орґанізовання пресових неділь з метою

протиділання заливови новочасної протирелігійної літератури. На другім соборі південно-африканських епископів в липні 1927. р. винесено постанову заложити Католицький Африканський Союз. Плян цей здійснено на початку біжучого року на суспільнім курсі в Люрд у вікаріяті Маріянгіль. Як головну ціль Союзу видвигнено економічне й суспільне піднесеннє муринської раси на католицьких основах.

ВІДОЗВА.

КОМІТЕТ ДОБРОЇ ПРЕСИ
Львів, п. скритка 108.

До Головної Управи Товариства
»ЕПАРХІЯЛЬНА ПОМІЧ«
у Перемишлі.

Підписані як Центральний Комітет Доброї Преси просять Світлу Управу о відповідні зарядження для членів Товариства, щоби таким чином ціле Товариство причинилося також і цего року до успішного по змозі переведення

„місяця доброї преси“ — ц. є. січня 1929.

Вислати це прошення порішив Ц. Комітет на засіданнях дня 7. і 12. грудня ц. року — попри инші акти, яких виконання бере на себе — щоби так сконцентрована акція всіх католицьких Інституцій причинилася до розбудження свідомости й обовязковости в справі католицької преси.

З окрема просить Ц. Комітет поручити Членам Товариства слідуючі акти місяця доброї преси:

1) проголошення молитви за розвиток катол. преси — евент. відповідне богослуження в тім наміренню;

2) виголошення проповіди про важність преси, або принайменше короткого слова — а також НАРАДУ з відповідними особами, на тему пресової акції, головно в січні.

3) вивішення на видних місцях (передусім на церквах) заклику (афіша) про місяць доброї преси;

4) поширення брошур і летючок на сю тему; (які замовляється по адресі Ц. Комітету);

5) визначення колєкторів — (і колєкторок) передплати на катол. часописи;

6) показ добрих книжок через тихже колєкторів (-ок) і принимання ними замовлень.

Комітет сподіється що Хв. Товариство, будучи поширеним по цілий Епархії, зможе видатно своєю акцією причинитися до цего важного душпастирського й культурного діла, яким є в усіх народів католицька преса.

Львів, 13. грудня 1928.

З христіянським привітом
і високою пошаною

Члени Центрального Комітету Доброї Преси:

Др. Назарук Осип — від Ред. „Нова Зоря".
о. Марисюк Маркіян ЧСВВ — від Ред, „Місіонар".
о. Горникевич Теофіль — від Ред. „Наш Приятель".
о. Галущинський Т. ЧСВВ — від Укр. Хр. Орґанізації.
о. Маркевич Й. ЧСВВ — від Марійського Тов-а М.
Янович Анна — від Марійського Тов-а Пань
Ів. Гладилович — від Ред. „Поступ".

о. В. Лициняк,
голова Комітету.

М. Мох,
секретар.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL

Накладом гр. кат. Еп. Консисторії в Перемишлі.
Друкарня гр. кат. Капітули в Перемишлі.